

ТИПОЛОГІЯ ЕЛЕКТРОННИХ СЛОВНИКІВ

Сивак Олена Борисівна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного університету «Житомирська політехніка»

olena_syvak@ukr.net

orcid.org/0000-0002-2799-3685

Шадура Валентина Анатоліївна,

старший викладач кафедри теоретичної

та прикладної лінгвістики

Державного університету «Житомирська політехніка»

valteach8@gmail.com

orcid.org/0000-0003-2635-7211

Метою статті є запропонувати підхід до типології електронних словників. Для досягнення мети необхідним є виконання таких завдань: 1) проаналізувати типологію електронних словників на сучасному етапі розвитку комп'ютерної лексикографії, 2) визначити поняття «електронний словник» та проаналізувати характеристики, які необхідно враховувати в процесі класифікації електронних словників; 3) запропонувати критерії для побудови типології електронних словників.

Методи. У роботі використовувався комплекс методів теоретичного дослідження: порівняльний аналіз лінгвістичних джерел із метою визначення стану розробленості проблеми дослідження, методи аналізу, синтезу та систематизація різних підходів для вирішення питання щодо класифікації сучасних електронних словників.

Результати. У статті розглянуто різні підходи науковців до систематизації лексикографічних видань; визначено відмінність між поняттями «типологія» та «класифікація» лексикографічних видань; проаналізовано основні критерії класифікації лексикографічних видань. Авторами досліджено типологію електронних словників на сучасному етапі розвитку комп'ютерної лексикографії, уточнено поняття «електронний словник», виокремлено його головні ознаки, що необхідно враховувати під час побудови типології електронних словників.

Висновки. Підсумовуючи пропозиції авторів щодо типології словників, визначено основні критерії, за якими їх класифікують: за кількістю представлених мов, за функцією, за типом характеристики слова, за типом системних відношень між словами, за параметром одиниці опису словника, за цільовим призначенням, за способом організації лексики, залежно від сфери вживання мови, за походженням лексики, за історичною перспективою, за характеристикою типів слів, за стилістичним використанням, за джерелом лексикографування, за нормативними характеристиками, за оформленням і деталізацією інформації, за кількісним складом лексикографічного джерела і обсягом лексикографічної інформації. Електронні словники пропонуємо класифікувати як за загальноприйнятими параметрами, тобто 1) словниковий запас (словники загального призначення чи спеціального призначення), 2) кількість мов (одномовні, двомовні та багатомовні словники), 3) призначення (переклад, тлумачення), 4) дотримання мовних норм (словники літературної чи розмовної мови), так і за критеріями, властивими лише комп'ютерній лексикографії: 1) лінгвістичні (текстові та гіпертекстуальні словники, з гіпертекстом, що пов'язує записи та зовнішні мовні ресурси, такі як Вікіпедія, Lingvo.pro тощо), 2) дихотомія «паперовий словник – електронний словник» (заснований на паперовому словнику та нещодавно розробленому), 3) наявність термінів, що використовуються в одній або кількох областях у випадку термінологічних словників (словники, що містять терміни, які будуть використовуватися в одній або кількох областях), 4) інформаційна форма: текстові словники, аудіословники та відеословники.

Ключові слова: лексикографія, лексикографічні видання, класифікація словників, критерії класифікації.

TYOLOGY OF ELECTRONIC DICTIONARIES

Syvak Olena Borysivna,
*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor at the Department of Theoretical
and Applied Linguistics
Zhytomyr Polytechnic State University
olena_syvak@ukr.net
orcid.org/0000-0002-2799-3685*

Shadura Valentyna Anatoliivna,
*Senior Lecturer at the Department of Theoretical
and Applied Linguistics
Zhytomyr Polytechnic State University
valteach8@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2635-7211*

The purpose of the article is to offer an approach to the typology of electronic dictionaries. To achieve this goal it is necessary to perform the following tasks: 1) analyze the typology of electronic dictionaries at the present stage of development of computer lexicography, 2) define the concept of “electronic dictionary” and analyze the characteristics to be considered in classifying electronic dictionaries; 3) propose criteria for constructing a typology of electronic dictionaries.

Methods. The work used a set of methods of theoretical research: comparative analysis of linguistic sources to determine the state of development of the research problem; methods of analysis, synthesis and systematization of different approaches to address the issue of typology of modern electronic dictionaries.

Results. The article considers different approaches of scientists to the systematization of lexicographic publications; the difference between the concepts of “typology” and “classification” of lexicographic publications is determined; the main criteria for classification of lexicographic publications are analyzed. The authors investigated the typology of electronic dictionaries; the concept of “electronic dictionary” is specified, its main features are singled out, which must be taken into account when constructing the typology of electronic dictionaries.

Conclusions. Summarizing the authors’ proposals on the typology of dictionaries, the main criteria by which they are classified are determined by: the number of represented languages, function, type of word description, type of system relations between words, parameter of dictionary description unit, purpose, vocabulary organization, the field of language use, the origin of vocabulary, historical perspective, characteristics of word types, stylistic use, source of lexicography, by normative characteristics, design and detailing of information, quantitative composition of lexicographic source and volume of lexicographic information. We propose to classify electronic dictionaries according to the generally accepted parameters: 1) vocabulary, 2) number of languages, 3) purpose; 4) observance of language norms; and according to criteria specific only to computer lexicography: 1) linguistic; 2) the dichotomy “paper dictionary – electronic dictionary”; 3) the presence of terms used in one or more areas in the case of terminological dictionaries; 4) information form.

Key words: lexicography, lexicographic editions, classification of dictionaries, classification criteria.

1. Вступ

Становлення лексикографії на сучасному етапі перебуває під впливом тенденцій глобалізації та стрімкого розвитку технологій. Однією з найбільш актуальних проблем сучасної лексикографії є розробка типології і класифікації лексикографічних видань, особливої уваги потребує класифікація електронних лексикографічних видань, зокрема словників.

Аналіз теоретичних праць із лексикографії показав, що цьому питанню присвячена значна кількість наукових розвідок. В.Д. Табанакова зазначає, що в одній з останніх публікацій з цієї проблеми «Типология словарей на пороге XXI века» визначаються сучасні тенденції практичної лексикографії, зокрема її спрямування до комп’ютеризації, спеціалізації, прагматичної доцільності, когнітивного підходу в лінгвістиці, і підкреслюється її значення для розвитку типології лексикографічних джерел завтрашнього дня (Табанакова, 2001: 48).

Над розробкою класифікації різних словників працювали такі дослідники: М.Л. Апажев (Апажев, 2005), Ю.Д. Апресян (Апресян, 1988), В.В. Виноградов (Виноградов, 1977), Г.Е. Віганд (Wiegand, 1983), Л. Гілберт (Guilbert, 1969), П.М. Денисов (Денисов, 1978), Д. Джираретс (Geeraerts, 1989), В.В. Дубичинський (Дубичинський, 1994), Ю.М. Караулов (Караулов, 1981), В.М. Лейчик (Лейчик, 1988), Я. Малкієл (Malkiel, 1962), В.В. Морковкін (Морковкин, 1994), А. Рей (Rey, 1970), Р.Ф. Роменська (Роменская, 1978), Л.П. Ступін (Ступин, 1985), Дж. Хаусманн (Hausmann et al., 1991) та ін.

Питанням типології електронних словників та визначенню критеріїв, за якими їх класифікують, приділяли увагу в дослідженнях як вітчизняні, так і зарубіжні науковці: О.Ю. Балалаєва (Балалаєва, 2014), О.В. Гордієнко (Гордієнко, 2020), І.І. Заваруєва (Заваруєва, 2007), О. Кучерук (Кучерук, 2014), Ю. Марчук (Марчук, 1973), С.В. Меркулова (Меркулова, 1999), Р. Мисак (Мисак, 2008), Л.Л. Нелюбин (Нелюбин, 1983), В.І. Перебийніс (Перебийніс, 2009), С.В. Помирча (Помирча, 2017), І.Р. Пучков (Пучков, 2017), Н.А. Сивакова (Сивакова, 2004), В.Б. Черницький (Черницький, 2004), С. Müller-Spitzer (Müller-Spitzer, 2009), G.-M. de Schryver (Gilles-Maurice de Schryver, 2003), V. Pastor (Pastor, 2010), Iztok Kosem, Tanara Zingano Kuhn (Iztok Kosem, Tanara Zingano Kuhn, 2019) та ін. Однак пропозиції авторів щодо типології електронних словників обмежуються лише класифікацією відповідно до програмного продукту, а не лексикографічної точки зору.

З огляду на праці вчених щодо проблем лексикографії і необхідності її реформування, питання типології електронних словників на сучасному етапі розвитку комп'ютерної лексикографії залишається малодослідженим.

2. Словники як кінцева мета й результат лексикографічної діяльності

Найбільш суттєвими ознаками словника як особливого лінгвістичного феномена є такі: 1) в аспекті термінозначення словник – це довідкова книга, сукупність мовних одиниць, форма узагальнення і фіксації знань про всі мовні одиниці; 2) в аспекті змісту того поняття, яке позначається перерахованими вище термінами, словник містить всі типи мовних одиниць – морфеми, слова, фразеологізми, паремії, які розташовані в певному порядку і забезпечені семантичною інформацією як про самих себе, так і про фрагменти дійсності поза їх межами, узагальнюючи і фіксуючи, тим самим, знання про «картину світу» в системі семантичних інвентарів, що надають відомості про філософську, релігійну, політичну та науково-технічну думку відповідного етносу, виступаючи вектором ідеології суспільства і соціальним інститутом, який покликаний регламентувати життя цієї мови і оформляти комплекси думок у формі тексту як результату процесу інтертекстуальної деривації словникових статей.

Тобто словники надають семантичну, граматичну й стилістичну інформацію про основні мовні одиниці, а також лексичні, синтаксичні, словотворчі зв'язки між ними, що є основою системної організації лексики.

В. Піотровський під типологією словників, розуміє наукову класифікацію, що ґрунтується на понятті ідеалізованого словника як інваріанта, як типу з урахуванням його основних координат: лінгвістичної, психологічної, семіотичної й соціологічної (Piotrowski, 1994).

Витоки проблеми типології словників сягають праць Л.В. Щерби, коли учений запропонував систематизувати лексикографічні джерела за такими опозиціями: 1) словник академічного типу – словник-довідник; 2) енциклопедичний словник – загальний словник; 3) тезаурус – звичайний (тлумачний або перекладний) словник; 4) звичайний (тлумачний або перекладний) словник – ідеологічний (ідеографічний) словник; 5) тлумачний словник – перекладний словник; 6) неісторичний словник – історичний словник (Щерба, 1974: 265–304).

На практиці типологія і класифікація часто використовуються як синоніми (Табанакова, 2001: 48), натомість Ю.А. Шрейдер розмежує ці поняття, стверджуючи, що «типологію» необхідно розглядати як основу класифікації, яка своєю чергою базується на гносеологічному статусі поняття «тип» (Шрейдер, 1981: 1–5). Є.В. Кузнецова наголошує, що тип будь-якого словника визначається «двома факторами: характером лексичного матеріалу і практичним значенням» (Кузнецова, 1989: 3).

На думку Є.В. Кузнецової, «тип будь-якого словника визначається відповідно до характеру лексичного матеріалу і практичного значення» (Кузнецова, 1989: 3).

Значна кількість запропонованих типологій словників великою мірою представлена типологією назв цих словників. При цьому очевидно, що інформація, що міститься в словниках різних типів, частково накладається або перетинається, і зони перетину лексикографічної інформації в різнотипових словниках можуть бути досить значними, що ускладнює їх типологізацію.

Поняття «класифікація словників» у сучасній лінгвістиці можна обґрунтувати як «угруповання всіх лексикографічних джерел усередині певного типу, підтипу, різновиду» (Лукьянова, 1996: 24).

Очевидно, що типологізація словників, як і будь-яких інших мовних і лінгвістичних феноменів, має будуватися на сумі їх істотних диференціальних характеристик, які формують тип словника, які, однак, не слід ототожнювати з найменуваннями самих словників, хоча такі найменування і можуть відображати характеристику словника або цілу низку його властивостей. У цьому плані дуже значимі підходи відомих теоретиків і практиків сучасної лексикографії – Ю.Н. Караулова (Караулов, 1981: 142–143, 146, 151–153), Б.Ю. Городецького (Городецкий, 1983: 6–7), А.С. Герда (Герд, 1997: 201–202), В.В. Дубичинського (Дубичинский, 1994) і В.В. Морковкіна (Морковкин, 1990: 33–36).

Нині науковці при поділі лексикографічних видань за типами використовують таку термінологію: параметри (більше 60) в Ю.М. Караулова (11), підстави у В.В. Морковкіна (3) та у Л. П. Ступіна (7) (Морковкин, 1994); (Ступин, 1985); фасети (біля 8) у В.Ф. Роменської (Роменская, 1978). В.Д. Табанакова вважає, що встановлення певного типу лексикографічного джерела відбувається: 1) за приналежністю його до тієї чи іншої опозиції; 2) на підставі подальшої класифікації на дрібніші підкласи; 3) за одним домінуючим параметром або за набором приватних параметрів, які занадто дрібні і не є підставами для класифікації кількох лексикографічних джерел (Табанакова, 2001: 59).

Я.В. Капранов (Капранов, 2014) стверджує, що найголовнішими є 5 критеріїв: 1) об'єкт словникового опису (енциклопедичні, лінгвістичні / філологічні, енциклопедично-лінгвістичні / енциклопедично-філологічні (Ступин, 1985; Щерба, 1974; Роменская, 1978; Дубичинский, 1994); 2) спосіб організації лексики (алфавітні (Дубичинский, 2008; Морковкин, 1990), гніздові (Ступин, 1985) та алфавітно-гніздові); 3) кількісний склад лексикографічного джерела і обсяг лексикографічної інформації (великі, середні, малі/короткі (кишенькові), надвеликі (Zgusta, 1971)); 4) спосіб представлення лексичного значення слова (одномовні, двомовні, багатомовні (Ступин, 1985; Щерба, 1974; Дубичинский, 2008; (Роменская, 1978)); 5) функції, цілі, призначення та параметри опису лексикографічної одиниці (системні (тлумачні, власне системні та професійні джерела) та довідникові (науково-довідкові та практично-довідкові (нормалізуючі) джерела) (Лукьянова, 1996).

Завершуючи аналіз трактувань поняття «тип словника», можна визнати правомірність побудови визначення цього поняття на основі прийнятого нами уточненого вище поняття «словниковий параметр» і «ознака словникового типу» і розглядати тип словника як сукупність провідних лексикографічних параметрів, які виступають як диференціальні ознаки конкретного словника, яким цей словник повною мірою відповідає.

Підсумовуючи пропозиції авторів щодо класифікації словників, визначено основні критерії, за якими їх класифікують: за кількістю представлених мов (одномовні, двомовні й багатомовні), за функцією (дескриптивні, нормативні), за типом характеристики слова (тлумачні, орфоепічні, морфемні, словотворчі, фразеологічні, граматичні, синтаксичні, етимологічні, лінгвокраєзнавчі, частотні, словники службових слів та словники лексичних мінімумів), за типом системних відношень між словами (словники синонімів, омонімів, паронімів, антонімів, гніздові словотворчі словники), за параметром одиниці опису словники (морфемні, словники слів, словосполук, фразем, цитат, крилатих слів, прислів'їв і приказок), за цільовим призначенням (частотні, словники рідких слів), за способом організації лексики (алфавітні, алфавітно-гніздові), залежно від сфери вживання мови (словники розмовної лексики, діалектні, аргі, жаргонів, лайливих слів, професіоналізмів, сленгу, термінів, поетичної лексики), за походженням лексики (словники іншомовних слів, інтернаціоналізмів), за історичною перспективою (словники архаїзмів, історизмів, неологізмів), за характеристикою типів слів (словники скорочень, ономастичні, okazіоналізмів), за стилістичним використанням (словники метафор, порівнянь, епітетів, експресивної лексики), за джерелом лексикографування (асоціативні словники, словники мов письменників, словники літературного слововживання), за нормативними характеристиками (словники нормативні і словники труднощів), за оформленням і деталізацією інформації (комп'ютерні, друковані), за кількісним складом лексикографічного джерела і обсягом лексикографічної інформації (великі, середні, малі/короткі (кишенькові), надвеликі).

3. Електронний словник та його особливості в сучасній лексикографії

Сучасна лексикографія перебуває на новому етапі розвитку. Комп'ютерні, комунікаційні, мультимедійні технології дають змогу створювати лексикографічні джерела нової генерації. У нашому дослідженні більш детально розглянемо типологію електронних словників.

Використання електронних словників дає змогу подолати традиційні суперечності лексикографії: між обсягом словника і зручністю користування ним, між повнотою опису лексичного значення і відповідністю ілюстративного матеріалу словника поточній мовно-культурній ситуації, між широтою лексикографічної концепції словника й обмеженістю його лексичної бази.

Будемо використовувати визначення, запропоноване Є.В. Курп'яновим (Kurp'janov, 2014), який зазначає: «Електронний словник – це спеціальна лексикографічна праця, яка характеризується нелінійною текстовою структурою (обсяг якої залежить від запитів користувача), внутрішнім і зовнішнім пошуком, гармонійним поєднанням різних типів інформації (фонетичної, семантичної, енциклопедичної тощо) в одному записі, вербальними та невербальними засоби представлення інформації та можливістю зв'язку з іншими інформаційними ресурсами».

Погоджуємося з автором у тому, що запропоноване визначення відображає основні ознаки поняття «електронний словник», які варто вважати основоположними в типології електронних словників.

Сивакова Н. визначає електронний словник як будь-який упорядкований, порівняно скінченний масив лінгвістичної інформації, представлений у вигляді списку, таблиці, переліку, зручного для розміщення в пам'яті ЕОМ і забезпеченого програмами автоматичної обробки і поповнення (Сивакова, 2004).

Початком епохи електронних словників можна вважати кінець 1960-х років, коли Олні та Ревард зробили спробу проаналізувати Webster's Seventh New Collegiate Dictionary (Gove, 1963: 32) за допомогою обчислювальної прилади (Wilks et al., 1996: 81, 42).

Єдиної класифікації електронних словників не існує. Електронні словники можна знайти в різних формах, включаючи програмне забезпечення, встановлене на комп'ютерах, мобільних додатках, вебдодатках і як вбудовану функцію електронних зчитувальних пристроїв.

Є кілька типів онлайн-словників, включаючи: 1) сайти, які надають доступ до даних, ліцензовані різними видавцями (TheFreeDictionary.com та Dictionary.com); 2) «преміум»-словники, доступні за певну плату (Oxford English Dictionary); 3) словники одного видавця, безплатні для користувача (Collins Online Dictionary, Duden Online, Larousse bilingual dictionaries, the Macmillan English Dictionary, Merriam-Webster Learner's Dictionary); 4) словники, доступні безплатно від некомерційних видавців (найчастіше установ із державним фінансуванням) (Algemeen Nederlands Woordenboek, Den Danske Ordbog).

І. Заваруєва та G.-M. de Schryver типологію електронних словників здійснюють, враховуючи такі параметри, як форма (онлайн-словники, розміщені в Інтернеті, та словники в електронній формі, що поширюються на CD), інформаційне розташування (текстовий та гіпертекстовий словники) (Заваруєва, 2007; Gilles-Maurice de Schryver, 2003).

За словами В. Черницького електронні словники мають класифікувати за такими параметрами, як «операційна система» та «режим завантаження» (Черницький, 2004).

Р. Мисак пропонує класифікацію електронних словників за їх носієм та засобами відтворення і виділяє словники: 1) комп'ютерні (стаціонарні, переносні, Інтернет-словники); 2) кишенькові; 3) мобільні (Мисак, 2008: 52).

Електронні словники класифікують також за специфічними технічними критеріями: мінімальні апаратні вимоги, середовище розроблення, програмне забезпечення, необхідність інсталяції, спосіб виконання, спосіб завантаження, кількість словникових баз, обсяг необхідної оперативної пам'яті, можливість розширення словникової бази, наявність мультимедійних об'єктів, конвертування словникових баз у текстовий формат тощо.

На думку А. Баранова, до електронних (автоматичних) словників можна застосовувати ті самі параметри класифікації, що й до звичайних словників. Таким чином, серед електронних можна виділити словники енциклопедичні (Encyclopedia Britannica), лінгвістичні (The Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English

(OALDCE), The Cambridge Advanced Learner's Dictionary (CALD), The Longman Dictionary of Contemporary English (LDOCE), The Collins English Dictionary (CED), and The Merriam-Webster's Learner's Dictionary (MWLD), The Macmillan English Dictionary for Advanced Learners (MEDAL)), термінологічні, перекладні, тлумачні, тезауруси, навчальні та ін.

Перераховані вище класифікації електронних словників мають недоліки: 1) приділяють велику увагу технічним аспектам та 2) ігнорують важливі для користувача параметри, такі як словниковий запас, лексикографічну подачу матеріалу.

4. Висновки

Таким чином, враховуючи проведений аналіз основних критеріїв класифікації лексикографічних видань та недоліки класифікацій, електронні словники пропонуємо класифікувати як за загальноприйнятими параметрами, тобто 1) словниковий запас (словники загального призначення чи спеціального призначення), 2) кількість мов (одномовні, двомовні та багатомовні словники), 3) призначення (переклад, тлумачення), 4) дотримання мовних норм (словники літературної чи розмовної мови), так і за критеріями, властивими лише комп'ютерній лексикографії: 1) лінгвістичні (текстові та гіпертекстуальні словники, з гіпертекстом, що пов'язує записи та зовнішні мовні ресурси, такі як Вікіпедія, Lingvo.pro тощо); 2) дихотомія «паперовий словник – електронний словник» (заснований на паперовому словнику та нещодавно розробленому); 3) наявність термінів, що використовуються в одній або кількох областях у випадку термінологічних словників (словники, що містять терміни, які будуть використовуватися в одній або декількох областях); 4) інформаційна форма: текстові словники, аудіословники та відеословники. Надані пропозиції дали змогу врахувати недоліки попередніх класифікацій, запропоновані авторами та класифікувати лексикографічні видання не лише відповідно до програмного продукту, а й з лексикографічної точки зору.

Література:

1. Апажев М.Л. Лексикография. Теория и практика. Прошлое. Настоящее. Будущее. Нальчик : КБГУ имени Х.М. Бербекова, 2005. 384 с.
2. Апресян Ю.Д. Толковый словарь нового типа как основа серии словарей. *Современное состояние и тенденции развития отечественной лексикографии*. Москва, 1988. С. 14–16.
3. Балалаева О.Ю. Анализ сущности понятия «электронный навчальный словарь». *Проблемы сучасного підручника*. 2014. Вип. 14. С. 26–33.
4. Виноградов В.В. Избранные труды. Лексикология и лексикография. Москва, 1977. С. 118–161.
5. Герд А.С., Сергеева В.Н. К определению понятия «словарь». *Проблемы лексикографии: Сборник статей*. Санкт-Петербург : Изд-во СПбГУ, 1997. С. 191–203.
6. Гордієнко О.В. Електронна лексикографія в умовах глобальної діджиталізації (критичний аналіз англословних медичних словників). *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2020. Том 31 (70) № 2. Ч. 2. С. 55–59.
7. Городецкий Б.Ю. Проблемы и методы современной лексикографии. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XIV. Проблемы и методы лексикографии. Москва : Прогресс, 1983. С. 5–22.
8. Денисов П.Н. Практика, история и теория лексикографии в их единстве и взаимообусловленности. *Проблемы учебной лексикографии и обучение лексике*. Москва, 1978. С. 25–33.
9. Дубичинский В.В. Искусство создания словарей. Конспекты по лексикографии. Харьков : ХГПУ, 1994. С. 18–23.
10. Дубичинский В.В. Лексикография русского языка : учебное пособие. Москва : Наука, 2008. 432 с.
11. Заваруева И.И. Об одной возможной классификации электронных словарей. *Вісник Харк. нац. ун-ту імені В.Н. Каразіна. Сер.: Філологія*. 2007. № 765. Вып. 50. С. 67–70.
12. Капранов Я.В. Типологична класово-видова організація лексикографічних джерел. *Проблемы семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2014. Вип. 25. С. 183–198.
13. Караулов Ю.Н. Лингвистическое конструирование и тезаурус литературного языка. Москва : Наука, 1981. 366 с.
14. Караулов Ю.Н. Об одной тенденции в современной лексикографической практике. *Русский язык. Проблемы художественной речи. Лексикология и лексикография*. Виноградовские чтения. IX–X. Москва : Наука, 1981. С. 135–153.
15. Кузнецова Э.В. Лексикология русского языка. Москва : Высшая школа, 1989. 216 с.
16. Кучерук О. Основні напрями розвитку електронної лінгводидактики. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. Вип. № 3 (41). С. 83–91.
17. Лейчик В.М. Опыт построения классификации терминологических словарей. *Теория и практика научно-технической лексикографии : сборник статей*. Москва, 1988. С. 40–47.
18. Лукьянова Н.А. Типология русских лингвистических словарей. *Вестник Новосибирского государственного университета. Серия: История, филология*. Новосибирск, 1996. С. 20–45.
19. Марчук Ю.Н. Вычислительная лексикография. Москва, 1973. 183 с.
20. Меркулова С.В. Автоматизированные толковые словари и контекстное определение : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.21 «Структурная, прикладная и математическая лингвистика». Москва, 1999. 189 с.
21. Мисак Р. Комп'ютерні словники: класифікація та укладання. *Проблеми української термінології : збірник наук. праць*. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2008. С. 52–55.
22. Морковкин В.В. Основы теории учебной лексикографии : дис. ... д-ра филол. наук. Москва, 1990. 72 с.
23. Морковкин В.В. Типология типологических словарей. *Vocabulum et vocabularium*. 1994. Вып. 1. С. 13–23.

24. Нелюбин Л.Л. Перевод и прикладная лингвистика. Москва : Высшая школа, 1983. 208 с.
25. Перебийніс В.І., Сорокін В.М., Традиційна та комп'ютерна лексикографія : навч. посібник. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2009. 218 с.
26. Помирча С., Пучков І. Електронні словники з української мови як засіб формування лексикографічної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Вип. 59. № 3. С. 103–113.
27. Роменская В.Ф. О классификационной схеме понятия «тип словаря». *Структурная и прикладная лингвистика*. Ленинград, 1978. С. 181–188.
28. Сивакова Н.А. Лексикографическое описание английских и русских фитонимов в электронном глоссарии : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.21. Тюмень, 2004. 25 с.
29. Ступин Л.П. Лексикография английского языка : учебное пособие. Москва : Высшая школа, 1985. 168 с.
30. Табанаква В.Д. Идеографическое описание научной терминологии в специальных словарях : дис. ... докт. филол. наук : 10.02.21. Тюмень, 2001. 198 с.
31. Черницький В.Б. Комп'ютерна лексикографія : навч. посібник. Миколаїв : НУК, 2004. 81 с.
32. Шрейдер Ю.А. Типология как основа классификации. *Научно-Техническая Информация. Сер. 2*. Ленинград-Москва, 1981. С. 1–5.
33. Щерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность. Ленинград : Наука, 1974. 428 с.
34. Electronic lexicography in the 21st century (eLex 2019) : smart lexicography : book of abstracts by Iztok Kosem; Tanara Zingano Kuhn. Portugal: Brno : Lexical Computing, 2019. 156 p.
35. Geeraerts D. Principles of Monolingual Lexicography. Bloomington, 1989. Pp. 287–296.
36. Gilles-Maurice de Schryver. Lexicographers' dreams in the electronic-dictionary age. URL: <http://tshwanedje.com/publications/dreams.pdf> (дата звернення: 10.09.2020).
37. Gove P.B. (1972) 'English Dictionaries of the Future' in H.D. Weinbrot (ed.), *New Aspects of Lexicography: Literary Criticism, Intellectual History and Social Change*. Carbondale : Southern Illinois University Press. Pp. 152–168.
38. Guilbert L. *Le lexique*. Paris : Larousse, 1969. 125 p.
39. Hausmann F.J. Wörterbücher. Dictionaries. Dictionnaires. Ein internationales Handbuch zur Lexikographie. An International Encyclopedia of Lexicography. *Encyclopédie of Linguistics and Communication Science*. B. Walter de Gruyter, 1991. 1017 p.
40. Kuprijanov E.V. Electronic dictionary classification as problem of modern computer lexicography. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2014. № 1127. URL: <https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/3795> (дата звернення: 10.09.2020).
41. Malkiel Y.A. Typological Classification of Dictionaries on the Basis of Distinctive Features. *Problems in Lexicography*, Bloomington, 1962. P. 3–24.
42. Müller-Spitzer C. Textual structures in electronic dictionaries compared with printed dictionaries: a short general survey. URL: http://www1.idsmanheim.de/fileadmin/lexik/owid/Preprint_Mueller-Spitzer_HSK5.4-Article11_01.pdf (дата звернення: 10.09.2020).
43. Pastor Veronica, Amparo Alcina. Search techniques in electronic dictionaries: a classification for translators. URL: <http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/32816/45010.pdf?sequence=1> (дата звернення: 10.09.2020).
44. Piotrowski T. *Z zagadnień leksykografii*. Warszawa: Wydawnictwo PWN, 1994. S. 221–239.
45. Rey A. *La lexicologie*. Lectures. P.: Klincksieck, 1970. Série A–2. 323 p.
46. Wiegand H.E. On the Structure and Contents of a General Theory of Lexicography. *Proceedings Papers from the International conference on Lexicography*. Exeter, 1983. P. 13–20.
47. Wilks Y.A., Slatore B.M., Guthrie L.M. *Electric Words: Dictionaries, Computers and Meanings*. Cambridge: The MIT Press, 1996.
48. Zgusta L., Cerny V. *Manual of Lexicography*. P.: La Haye, 1971. 360 p.

References:

1. Арачев М.Л. (2005) Лексикографія. Теорія і практика. Прошлоє. Настоясьє. Будущєє. [Lexicography. Theory and practice. Past. The present. Future]. Nalchik: KBGU imeni H.M. Berbekova. 384 s. [in Russian].
2. Аресьян Ю.Д. (1988) Тolkovyiy slovar novogo tipa kak osnova serii slovarey. [Explanatory dictionary of a new type as the basis of a series of dictionaries]. *Sovremennoe sostoyanie i tendentsii razvitiya otechestvennoy leksikografii*. M., 1988. S. 14–16 [in Russian].
3. Balalaieva O.Yu. (2014) Analiz sutnosti poniattia “elektronnyi navchalnyi slovnyk” [Analysis of the essence of the concept of “electronic educational dictionary”]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, Vyp. 14. S. 26–33 [in Ukrainian].
4. Vinogradov V.V. (1977) Izbrannyye trudyi. Leksikologiya i leksikografiya. [Selected Works. Lexicology and lexicography]. M., S. 118–161 [in Russian].
5. Gerd A.S., Sergeeva V.N. (1997) K opredeleniyu ponyatiya «slovar». [To the definition of a dictionary]. *Problemy leksikografii: Sb. st.* SPb.: Izd-vo SPbGU. S. 191–203 [in Russian].
6. Hordienko O.V. (2020) Elektronna leksykografia v umovakh hlobalnoi didzhitalizatsii (krytychnyi analiz anhломovnykh medychnykh slovnykiv). [Electronic lexicography in the context of global digitalization (critical analysis of English medical dictionaries)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho*. Tom 31 (70) № 2. Ch. 2. S. 55–59 [in Ukrainian].
7. Gorodetskiy B.Yu. (1983) Problemy i metodyi sovremennoy leksikografii. [Problems and methods of modern

- lexicography]. *Novoe v zarubejnoj lingvistike*. Vyp. XIV. Problemy i metody leksikografii. M.: Progress. S. 5–22 [in Russian].
8. Denisov P.N. (1978) *Praktika, istoriya i teoriya leksikografii v ih edinstve i vzaimoobuslovlennosti*. Problemy uchebnoy leksikografii i obuchenie leksike. [Practice, history and theory of lexicography in their unity and interdependence. Problems of educational lexicography and teaching vocabulary]. M., S. 25–33 [in Russian].
  9. Dubichinskiy V.V. (1994) *Iskusstvo sozdaniya slovarey. Konspekty po leksikografii*. [The art of creating dictionaries. Summaries of lexicography]. Harkov: HGPU. S. 18–23 [in Russian].
  10. Dubichinskiy V.V. (2008) *Leksikografiya russkogo yazyika: uchebnoe posobie*. [Lexicography of the Russian language: a training manual]. M.: Nauka. 432 s. [in Russian].
  11. Zavarueva I.I. (2007) *Ob odnoy vozmojnoj klassifikatsii elektronnykh slovarey*. [About one possible classification of electronic dictionaries]. *Visn. Hark. nats. un-tu imeni V.N. Karazina. Ser.: Filologiya*, № 765, vip. 50. S. 67–70 [in Russian].
  12. Kapranov Ya.V. (2014) *Typologichna klasovo-vydova orhanizatsiia leksykohrafichnykh dzherel*. [Typological class-species organization lexicographical dzherel]. *Problemy semantyky, prahmatyky ta kohnityvnoi linhvistyky*, Vyp. 25. S. 183–198 [in Ukrainian].
  13. Karaulov Yu.N. (1981) *Lingvisticheskoe konstruirovaniye i tezaurus literaturnogo yazyika*. [Linguistic construction and thesaurus of the literary language]. M.: Nauka. 366 s. [in Russian].
  14. Karaulov Yu.N. (1981) *Ob odnoy tendentsii v sovremennoy leksikograficheskoy praktike*. Russkiy yazyik. Problemy hudojestvennoy rechi. Leksikologiya i leksikografiya. [About one tendency in modern lexicographic practice. Russian language. Problems of art speech. Lexicology and lexicography]. *Vinogradovskie chteniya. IX–X*. M.: Nauka. S. 135–153 [in Russian].
  15. Kuznetsova E.V. (1989) *Leksikologiya russkogo yazyika*. [Lexicology of the Russian language]. M.: Vysshaya shkola. 216 s. [in Russian].
  16. Kucheruk O. (2014) *Osnovni napriamy rozvytku elektronnoi linhvodydaktyky*. [The main directions of development of electronic language didactics]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, Vyp. № 3 (41). S. 83–91 [in Ukrainian].
  17. Leychik V.M. (1988) *Opyt postroeniya klassifikatsii terminologicheskikh slovarey*. [Experience in constructing a classification of terminological dictionaries]. *Teoriya i praktika nauchno-tehnicheskoy leksikografii: sb. st.* M. S. 40–47 [in Russian].
  18. Lukyanova N.A. (1996) *Tipologiya russkikh lingvisticheskikh slovarey*. [Typology of Russian Linguistic Dictionaries]. *Vestnik Novosibirskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Istoriya, filologiya*. Novosibirsk. S. 20–45 [in Russian].
  19. Marchuk Yu.N. (1973) *Vyichislitel'naya leksikografiya*. [Computational lexicography]. M., 183 s. [in Russian].
  20. Merkulova S.V. (1999) *Avtomatizirovannyye tolkovyye slovary i kontekstnoe opredeleniye*. [Automated explanatory dictionaries and contextual definition]. Diss... kand. filol. nauk: spets. 10.02.21 «Strukturnaya, prikladnaya i matematicheskaya lingvistika». M., 189 s. [in Russian].
  21. Mysak R. (2008) *Kompiuterni slovnyky: klasyfikatsiia ta ukladannia*. [Computational dictionaries: classification and comprehension]. *Problemy ukrainskoi terminologii: zb. nauk. prats*, Lviv: Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika». S. 52–55 [in Ukrainian].
  22. Morkovkin V.V. (1990) *Osnovy teorii uchebnoy leksikografii*. [Fundamentals of the theory of educational lexicography]. Diss. ...d-ra filol. nauk. M., 72 s. [in Russian].
  23. Morkovkin V.V. (1994) *Tipologiya tipologicheskikh slovarey*. [Typology of typological dictionaries]. *Vocabulum et vocabularium*, Harkov, Vyp. 1. S. 13–23 [in Russian].
  24. Nelyubin L.L. (1983) *Perevod i prikladnaya lingvistika*. [Translation and applied linguistics]. M.: Vysshaya shkola. 208 s. [in Russian].
  25. Perebyinis V.I., Sorokin V.M. (2009) *Tradytiina ta kompiuterna leksykohrafiia: navch. posib*. [Traditional and computer lexicography: textbook]. K.: Vyd. tsentr KNLU. 218 s. [in Ukrainian].
  26. Pomyrcha S., Puchkov I. (2017) *Elektronni slovnyky z ukrainskoi movy yak zasib formuvannia leksykohrafichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly* [Electronic dictionaries on the Ukrainian language as a means of forming the lexicographic competence of future primary school teachers]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*. Vyp. 59, № 3, 2017. S. 103–113 [in Ukrainian].
  27. Romenskaya V.F. (1978) *O klassifikatsionnoy sheme ponyatiya “tip slovary”*. *Strukturnaya i prikladnaya lingvistika*. [On the classification scheme of the concept of “type of dictionary”. Structural and applied linguistics]. L. S. 181–188 [in Russian].
  28. Sivakova N.A. (2004) *Leksikograficheskoe opisanie angliyskikh i russkikh fitonimov v elektronnom glossarii*. [Lexicographic description of English and Russian phytonyms in the electronic glossary]. Avtoref. dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.21. Tyumen. 25 s. [in Russian].
  29. Stupin L.P. (1985) *Leksikografiya angliyskogo yazyika: uchebnoe posobie*. [Lexicography of the English language: a training manual]. M.: Vysshaya shkola. 168 s. [in Russian].
  30. Tabanakova V.D. (2001) *Ideograficheskoe opisanie nauchnoy terminologii v spetsialnykh slovaryakh*. [Ideographic description of scientific terminology in special dictionaries]. Dis. ... doktora filol. nauk: 10.02.21. Tyumen. 198 s. [in Russian].
  31. Chernytskyi V.B. (2004) *Kompiuterna leksykohrafiia: navch. posib*. [Computer lexicography: textbook]. Mykolaiv: NUK. 81 c. [in Ukrainian].

32. Shreyder YU.A. (1981) Tipologiya kak osnova klassifikatsii. [Typology as the basis of classification]. *Nauchno-Tekhnicheskaya Informatsiya*. Ser. 2. L.-M. S. 1–5 [in Russian].
33. Scherba L.V. (1974) Yazyikovaya sistema i rechevaya deyatelnost. [Language system and speech activity]. L.: Nauka. 428 s. [in Russian].
34. Geeraerts D. (1989) Principles of Monolingual Lexicography. Bloomington. Pp. 287–296.
35. Electronic lexicography in the 21st century (eLex 2019) : smart lexicography (2019): book of abstracts by Iztok Kosem; Tanara Zingano Kuhn. Portugal: Brno : Lexical Computing. 156 p.
36. Gilles-Maurice de Schryver. Lexicographers' dreams in the electronic-dictionary age. URL: <http://tshwanedje.com/publications/dreams.pdf> (Accessed 01 April 2020).
37. Gove P.B. (1972) 'English Dictionaries of the Future' in H.D. Weinbrot (ed.), *New Aspects of Lexicography: Literary Criticism, Intellectual History and Social Change*. Carbondale: Southern Illinois University Press. Pp. 152–168.
38. Guilbert L. (1969) *Le lexique*. Paris: Larousse. 125 p.
39. Hausmann F.J. (1991) Wörterbücher. Dictionaries. Dictionnaires. Ein internationales Handbuch zur Lexikographie. An International Encyclopedia of Lexicography. *Encyclopédie of Linguistics and Communication Science*. B. Walter de Gruyter. 1017 p.
40. Kuprijanov E.V. (2014) Electronic dictionary classification as problem of modern computer lexicography. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya «Filolohiia»*, № 1127. URL: <https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/3795> (Accessed 01 April 2020).
41. Malkiel Y.A. (1962) Typological Classification of Dictionaries on the Basis of Distinctive Features. *Problems in Lexicography*, Bloomington. P. 3–24.
42. Müller-Spitzer C. Textual structures in electronic dictionaries compared with printed dictionaries: a short general survey. URL: http://www1.idsmanheim.de/fileadmin/lexik/owid/Preprint_Mueller-Spitzer_HSK5.4-Article11_01.pdf (Accessed 01 April 2020).
43. Pastor Veronica, Amparo Alcina. Search techniques in electronic dictionaries: a classification for translators. URL: <http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/32816/45010.pdf?sequence=1> (Accessed 01 April 2020).
44. Piotrowski T. (1994) *Z zagadnień leksykografii*. Warszawa: Wydawnictwo PWN. S. 221–239 [in Polish].
45. Rey A. (1970) *La lexicologie. Lectures*. P.: Klincksieck. Série A–2. 323 p.
46. Wiegand H.E. (1983) On the Structure and Contents of a General Theory of Lexicography. *Proceedings Papers from the International conference on Lexicography*. Exeter. P. 13–20.
47. Wilks Y.A., Slator B.M. and Guthrie L.M. (1996) *Electric Words: Dictionaries, Computers and Meanings*. Cambridge: The MIT Press.
48. Zgusta L. and Cerny V. (1971) *Manual of Lexicography*. P.: La Haye. 360 p.

Стаття надійшла до редакції 28.10.2020
The article was received 28 October 2020